

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 13, et. 2, tel/fax: +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 365
din 04.06.2009**

Dosar nr.: 634/2008

Petiția nr.: 12761/02.10.2008

Petent: K. ... K

Reclamat: V. ... B

Obiect: postarea unor afișe electorale și susținerea unor discursuri cu mesaj discriminatoriu

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

K. ... K ... sediu în București, ...

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

V. ... B ... cu domiciliul în ... jud. Mureș

II. Obiectul sesizării

Postarea de către filiala județeană Mureș a Partidului Socialist Democrat a unor afișe electorale și susținerea unor discursuri cu caracter discriminatoriu în timpul campaniei electorale pentru alegerile locale din 1 Mai 2008.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

Petentul prin plângerea înregistrată cu nr. 12761 din 02.10.2008 semnalează aspecte ale campaniei electorale din comuna Sântana de Mureș.

Din conținutul petiției reiese faptul că în cadrul ședinței Camerei Deputaților din 17.06.2009, petentul a declarat că a fost martor la o campanie în care candidatul la primăria Sântana de Mureș dl. V. ... B ... a făcut afirmații care a atătat la ură națională în competiția electorală, încercând să obțină voturi pe această cale. Petentul reține faptul că un candidat cu demnitatea de primar, cu vechime în administrația

locală reales negreșit de fiecare dată ar putea considera de efect electoral discursuri și afișe care îndeamnă populația comunei la „vot românesc” în încercarea de a evita primejdia ajungerii” sub călcâi unguresc” primejdie iminentă având în vedere șansele reale ale contracandidatului său reprezentând UDMR și tot textul primarului în funcție numește acest pericol punerea sorții oamenilor „în mâini dușmane”.

Este regretabil spune petentul faptul că filiala județeană Mureș a PSD nu s-a delimitat de practica național - șovină a candidatului său, fiind vorba de un partid care se pretinde a fi democrat, făcând parte din marea familie a partidelor socialiste din Europa, grupare pe care nu o caracterizează astfel de menifestări.

Două învățăminte pot fi trase din lecția de la Sântana de Mureș și anume că:

- oamenii au căpătat discernământ în ceea ce privește votul pe care îl acordă, de multe ori la nivel local nu culoarea politică a candidatului contează, cât și capacitatea de a administra problemele de interes local

- ațărarea la ură etnică e o poveste demult uitată și fără efect în urne.

Cu toate acestea persistă amărăciunea petentului spune acesta în fața evidenței că astfel de strategii de campanie mai sunt abordate de unii candidați.

IV. Procedura de citare

Urmare petiției înregistrate cu nr. 12761 din 02.10.2008, formulată de petent, Colegiul Director a solicitat punctul de vedere al domnului V. B. cu privire la obiectul petiției.

În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

Prin adresa înregistrată cu nr. 1087 din 28.01.2009 a fost citat petentul, K.

K. Prin adresa înregistrată cu nr. 1088 din 28.01.2009 a fost citat reclamatul V. B. pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 26.02.2009.

La termenul din data de 26.02.2009, s-a prezentat reclamatul la audieri.

Potentul prin adresa nr. 2404 din 26.02.2009 a comunicat un punct de vedere scris prin care își menține petiția așa cum a formulat-o.

V. Susținerile părților

Susținerile petentului

Astfel cum rezultă din petiția adresată Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și din susțineri, petentul consideră că postarea de către filiala județeană Mureș a Partidului Socialist Democrat a unor afișe electorale și susținerea unor discursuri cu caracter discriminatoriu în timpul campaniei electorale pentru alegerile locale din 1 Mai 2008, au ațărta la ură națională în competiția electorală, încercând să obțină voturi pe această cale.

Petentul consideră că responsabilitatea pentru afişarea acestor afişe şi pentru mesajul transmis de către aceste afişe aparţine unui partid care se crede a fi democrat Partidului Social Democrat, a cărei denumire figurează pe antetul afişului.

Sustinerile reclamatului

În data de 26 februarie domnul V. B. a fost prezent la sedinţa de audiere unde a susţinut ca fiind nefondată reclamaţia domnului K. F., susţinând că unele afişe îi aparţin altele nu. Unele afişe au suportat modificări în timpul al campaniei electorale deoarece toate echipele de la campanie au luat o poză de-a sa şi au "încărcat-o" cum au vrut.

În susţinerea nevinovăţiei sale dl. V. B. supune atenţiei că atitudinea sa a fost respectoasă pe o perioadă de 19 ani cât a fost primar, fapt pentru care s-a ataşat foarte mult de această comunitate fiind şi vorbitor de limbă maghiară.

În anul 1990 a preluat această comunitate fără electricitate, şi a reuşit împreună cu românii şi ungurii să asigure ceea ce nu are nici o localitate, infrastructură, gaze, apă, telefonie în fibră optică, locuri de muncă. Împotriva sa a fost preotul ortodox care i-a determinat pe cetăţenii ortodocşi români să voteze împotriva sa, să-l dea jos pe "Iuda". Expresia utilizată de el întotdeauna era "Dragii mei unguri", reuşind să îi apropie pe oameni între ei (românii cu ungurii). Mesajele care îi aparţin din campania electorală sunt următoarele; Gândiţi Liber; Votaţi Deştept; Domnul V. B. va fi primar prin votul dumneavoastră etc. De asemenea reclamatul susţine că unele afişe îi aparţin altele nu.

VI. Motivele de fapt şi de drept

În fapt, Colegiul Director, reţine că petentul, prin plângerea înregistrată cu nr. 12761/02.10.2008, consideră că mesajul dat prin discursuri şi afişe, depăşeşte sfera manifestării politice deoarece îndeamnă public pe cei care se autoidentifică români să voteze după criterii de naţionalitate pentru a evita primejdia ajungerii sub călcâiul unguresc.

În drept, analizând faptele reţinute în acest caz, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferenţa de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenţie, atunci când se induce distincţii între situaţii analoage şi comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă şi obiectivă. Instanţa europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă, trebuie stabilit că persoane plasate în situaţii analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferenţial şi că această distincţie nu-şi găseşte nici o justificare obiectivă sau rezonabilă (vezi CEDH, 18 februarie 1991, Fredin c/Suede, parag.60, 23 iunie 1993, Hoffman c/Autriche, parag.31, 28 septembrie 1995, Spadea et Scalabrino c/Italia, 22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

În acelaşi sens, Curtea Europeană de Justiţie a statuat principiul egalităţii ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalităţii exclude ca situaţiile comparabile să fie tratate diferit şi

situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv. (vezi Sernide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccheri and others, Cauza 106/83, 1984 ECR 4209, para 28; Koinopraxia Enoseon Georgikon Syntairismou Diacheiriseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, Cauza C-140/91, 1994 ECR I-4199; Cauza C-189/01 Jippes and others 2001 ECR I-5689, para 129; Cauza C-149/96 Portugal vs. Council 1999 ECR I-8395 para.91)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. (22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, par.75)

Având în vedere aspectele de mai sus precum și petiția dată, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența art.2 alin.1 al O.G. nr.137/2000, republicată.

Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin articolul 2 alin.1 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale articolului 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Sub aspectul circumstanței concretizate într-un tratament diferit, care întrunește elementul constitutiv al art.2 alin.1, generic deosebire, restricție, excludere, preferință, și care față de obiectul dedus soluționării trebuie să fie materializat, Colegiul Director reține că în opinia petentului tratamentul diferit se circumstanțiază prin conținutul mesajelor și discursurilor postate pe afișele electorale din com. Sântana de Mureș, care îndeamnă populația comunei la „vot românesc”. Colegiul director observă că mesajul de pe afișe este un îndemn de a vota și că textul se adresează unor subiecți, la aprecierea cărora rămâne posibilitatea de a-și exprima sau nu o anumită alegere, în ultimă instanță, prin vot.

Acest drept este corelativ una dintre cele mai semnificative etape ale procesului electoral, în fapt campania electorală. Ea are, mai întâi o deosebită importanță prin sistemul de conexiuni cu unele dintre drepturile fundamentale cetățenești: libertatea de exprimare, dreptul la informație, etc. În cadrul acesteia, candidații, partidele, formațiunile politice, toate organizațiile sociale și cetățenii trebuie să aibă dreptul să-și exprime opiniile, în mod liber și fără nicio discriminare. (vezi Ion Deleanu, Instituții și

proceduri constituționale în dreptul roman și în dreptul comparat, Editura C.H. Beck, București, 2006)

În contextul petiției date soluționării, reținem că potrivit art. 38 din Constituția României, revizuită „În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European”. De asemenea, coroborat prevederilor art. 62 alin.1 și art. 81 alin.1 din Constituție votul este universal, direct, secret și liber exprimat.

Votul liber exprimat definește posibilitatea cetățeanului de a participa sau nu la alegeri, iar în cazul în care participă de a-și manifesta liber opțiunea pentru o anumită listă de candidați, sau pentru un anumit candidat. Astfel, dispozițiile constituționale românești valorifică votul liber exprimat, corelându-se cu dispozițiile democratice din majoritatea statelor lumii. (vezi în acest sens Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Drept Constituțional și instituții politice, Volumul II, Editia a XI a, Editura All Beck, București, 2004)

Or, din acest punct de vedere, Colegiul Director nu poate primi critica petentului în sensul că în fapt se materializează o excludere a cetățenilor de alte naționalități. (vezi în acest sens infra parag.5.1.1.,5.1.2.) Textul în cauză, obiect al sesizării, nu poate fi interpretat în sensul unei împrejurări care se circumstanțiază ipso facto într-o restricție, excludere, deosebire sau preferință aplicată unor persoane aflate în situații comparabile, prin care se aduce atingere posibilității cetățenilor indiferent de rasă, etnie sau naționalitate de a participa la alegeri și de a-și manifesta liber opțiunea pentru o anumită listă de candidați sau pentru un anumit candidat, în sensul prevederilor art. 2 alin1. din O.G. nr. 137/2000, republicată. (i.e. să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice)

Pe de altă parte, Colegiul director ia act de unicitatea regimului constituțional din România ce constă în recunoașterea dreptului organizațiilor aparținând minorităților naționale de a fi reprezentate în autoritatea legiuitoare. În același sens, legiuitorul român consacră în legea nr. 14/2003 privind partidele politice, cu modificările și completările ulterioare, dreptul acestor organizații de a participa la alegeri.

Colegiul Director reține în acest sens deciziile Curții Constituționale în materie electorală prin care s-a statuat că „raportat la prevederile art. 62 alin. (2) din Constituția republicată, care stabilesc că "Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale...", rezultă că însăși Constituția conferă un regim special organizațiilor aparținând minorităților naționale care să le permită acestora reprezentarea politică în cadrul autorității legiuitoare. Așadar, art. 55 din Legea nr. 14/2003, care stabilește că prevederile legii partidelor politice se aplică, cu excepția articolelor pe care le menționează, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, este în concordanță cu acest text constituțional. În virtutea acestui text constituțional, care legitimează participarea organizațiilor cetățenilor care aparțin minorităților naționale la alegerile parlamentare, aceste organizații urmează a fi asimilate celorlalți actori electorali, în speță partidele politice, în lipsa unei asemenea asimilări fiind pusă în pericol egalitatea de șanse a celor care participă la acest

scrutin. Cu alte cuvinte, organizațiile create în baza dreptului de asociere, stabilit în art. 40 din Constituția republicată, se pot afla în situații juridice diferite, după cum participă sau nu la alegeri. Atunci când ele participă la alegeri, în condițiile legii, asimilarea lor cu ceilalți actori ai procesului electoral este impusă de principiul egalității de șanse în derularea procesului electoral". (vezi Decizia Curții Constituționale nr. 53 din 12 februarie 2004)

De asemenea, prin Decizia nr. 517 din 25 noiembrie 2004, în ceea ce privește art. 55 din Legea nr. 14/2003, Curtea Constituțională a constatat că „potrivit dispozițiilor sale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri se supun prevederilor legii partidelor politice, excepție făcând articolele pe care le menționează. Acest text de lege nu reprezintă, în fapt, decât o expresie a prevederilor constituționale ale art. 62 alin. (2). Astfel, legiuitorul a urmărit aplicarea principiului egalității de șanse între cetățeni, prin înlăturarea, potrivit prevederilor constituționale ale art. 4 alin. (2), a oricăror forme de discriminare, între altele, pe criterii "de naționalitate, de origine etnică, [...], de apartenență politică [...]". Constituindu-se, în consecință, într-o garanție a drepturilor cetățenilor care constituie o minoritate, acest text de lege nu numai că nu aduce atingere prevederilor constituționale ..., dar reprezintă un adevărat mijloc de protecție a drepturilor consacrate în Legea fundamentală".

Coroborând aceste aspecte cu faptele care fac obiectul petiției și definiția discriminării astfel cum este prevăzută în art.2 alin.1 din O.G. nr.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, în cauză nu se poate reține întrunirea cumulativă a elementelor privind un tratament de deosebire restricție, excludere, deosebire, preferință între persoane care se află în situații comparabile și care sunt tratate în mod diferit datorită unuia din criteriile prevăzute de lege și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

În raport cu solicitările petentului, Colegiul Director constată că stăt la nivel constituțional cât și legislativ, în materie electorală, situația organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale este în mod special reglementată și garantată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu **unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu există probe care să dovedească învinuirile ce i se aduc reclamatului;
2. clasarea dosarului;
3. o copie a hotărârii se va transmite părților

VII. Modalitatea de plată a amenzii
Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

HALLER ISTVAN - Membru

GERGELY DEZIDERIU – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

TRUINEA PAULA ROXANA – Membru

VASILE ANA MONICA – Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

